

T.C.
DANIŞTAY
ONÜÇÜNCÜ DAİRE
Esas No : 2011/688
Karar No : 2015/1456

REKABET KURUMU
Tarih : 23.07.2015
Sayı : 3393

Davacılar : 1- Lukoil Eurasia Petrol A.Ş.
2- Akpet Akaryakıt Dağıtım A.Ş.
Vekilleri : Av. İsmail Yılmaz ASLAN, Av. Onur ACAR
Gazi Umur Paşa Sok. Bimar Plaza, No:38/8
Balmumcu - Beşiktaş / İSTANBUL

Davalı : Rekabet Kurumu
Üniversiteler Mah. 1597. Cad. No:9 Bilkent / ANKARA
Vekili : Av. Nagehan ÖZSEYHAN - Aynı adreste.

Davanın Özeti : Rekabet Kurulu'nun 26.08.2010 tarih ve 10-56/1077-406 sayılı kararının, Akpet Akaryakıt Dağıtım A.Ş devralındıktan sonra 18.09.2005 tarihinden sonra açılan ve yatırım maliyeti Lukoil Eurasia'a Petrol A.Ş. tarafından karşılanan 74 ayrı istasyon için imzalanan dikey anlaşmalara ilişkin kısmının; işlemde Anayasa'nın 40. maddesine aykırı olarak başvuru yolu ve süresinin gösterilmediği, özel durumlarının değerlendirilmediği, dikey anlaşmaların 4054 sayılı Kanun'un 4. maddesini ihlâl etmediği, bilakis sektördeki oligopolistik yapıyı kırıcı nitelikte olduğu, anlaşmalarda başka marka satışı dışında bir engellemenin olmadığı, bunun da 5015 sayılı Kanun'dan kaynaklandığı, davalı idarenin %90 pazar payına sahip dağıtıcılarla kendilerini aynı kapsamda değerlendirdiği, on yıllık bireysel muafiyetin lisans tarihinden itibaren başlatılması gerektiği, dava konusu işlemle Türkiye ve Rusya arasında yapılan işbirliği anlaşmalarının olumsuz etkileneceği ileri sürülerek iptali istenilmektedir.

Savunmanın Özeti : İşlemde başvuru yolu ve süresinin gösterilmemesinin işlemi hukuka aykırı hâle getirmeyeceği, dava konusu kararda 4054 sayılı Kanun'un 5. maddesindeki şartların davacının durumu da dikkate alınmak suretiyle detaylı olarak değerlendirildiği, petrol piyasasındaki rekabetin önünde yer alan en büyük engellerden birinin uzun süreli dikey anlaşmalar olduğu, kararın pazarın yapısı ile birlikte davacıların durumu incelenmek suretiyle objektif kriterlere göre verildiği belirtilerek davanın reddi gerektiği savunulmaktadır.

Danıştay Tetkik Hâkimi Enes YILDIZ'ın Düşüncesi : Dava konusu 26.08.2010 tarih ve 10-56/1077-406 sayılı Rekabet Kurulu kararının 18.09.2005 tarihinden sonra açılan ve yatırım maliyeti Lukoil tarafından karşılanan 74 ayrı yeni istasyon için imzalanan dikey anlaşmalara ilişkin kısmının iptaline karar verilmesi gerektiği düşünülmektedir.

Danıştay Savcısı Pınar İMİRZALIOĞLU'nun Düşüncesi : Dava, Rekabet Kurulu'nun 26.08.2010 tarih ve 10-56/1077-406 sayılı kararının, 18.09.2005 tarihinden sonra açılan ve yatırım maliyeti Lukoil Eurasia'a Petrol A.Ş. Tarafından karşılanan 74 ayrı istasyon için imzalanan dikey anlaşmalara ilişkin kısmının iptali istemi ile açılmıştır.

T.C.
DANIŞTAY
ONÜÇÜNCÜ DAİRE
Esas No : 2011/688
Karar No : 2015/1456

4054 sayılı Rekabetin Korunması Hakkında Kanun'un 4. maddesindeki düzenleme ile, bir mal ve hizmet piyasasında doğrudan veya dolaylı olarak rekabeti engelleme, bozma veya kısıtlama amacını taşıyan veya bu etkiyi doğuran yahut doğurabilecek nitelikte olan teşebbüsler arası anlaşmalar, uyumlu eylemler ve teşebbüs birliklerinin bu tür karar ve eylemleri yasaklanmıştır.

4054 sayılı Kanun'un "Muafiyet" başlıklı 5. maddesinde ise, maddede sayılan şartların tamamının gerçekleşmesi durumunda, teşebbüsler arası anlaşma, uyumlu eylem ve teşebbüs birlikleri kararlarının 4. madde hükümlerinin uygulanmasından muaf tutulmasına karar verilebileceği; muafiyetin belirli bir süre için verilebileceği gibi, muafiyet verilmesinin belirli şartların ve/veya belirli yükümlülüklerin yerine getirilmesine bağlanabileceği; muafiyet kararlarının, anlaşmanın ya da uyumlu eylemin yapıldığı veya teşebbüs birliği kararının alındığı yahut bir koşula bağlanmış ise, bu koşulun yerine getirildiği tarihten itibaren geçerli olduğu, Kurul'un, şartların gerçekleşmesi hâlinde, belirli konulardaki anlaşma türlerine grup olarak muafiyet tanınmasını sağlayan ve bunların şartlarını gösteren tebliğler çıkarabileceği hükmü getirilmiştir.

Rekabet Kurulunca, Kanun'un 4. maddesi hükümlerinin uygulanmasından grup olarak muaf tutulmanın koşullarını belirlemek amacıyla çıkarılan, 2003/3 ve 2007/2 sayılı Rekabet Kurulu Tebliğleri ile Değişik 2002/2 sayılı Dikey Anlaşmalara İlişkin Grup Muafiyeti Tebliği ile, üretim veya dağıtım zincirinin farklı seviyelerinde faaliyet gösteren iki ya da daha fazla teşebbüs arasında belirli mal veya hizmetlerin alımı, satımı veya yeniden satımı amacıyla yapılan anlaşmalar -dikey anlaşmalar- bu Tebliğ'de belirtilen koşulları taşıması kaydıyla, Kanun'un 4. maddesindeki yasaklamadan Kanun'un 5. maddesinin üçüncü fıkrasına dayanılarak grup olarak muaf tutulmuştur.

Tebliğin 5. maddesinin (a) bendinde de, alıcıya getirilen rekabet etmeme yükümlülüğü süresinin önem taşıdığı ve süresi belirsiz olan veya süresi beş yılı aşan rekabet etmeme yükümlülüğünün belli istisnalar dışında mümkün olmadığı belirtilerek bu tür sözleşmelere grup muafiyetinin uygulanmayacağı kurala bağlanmıştır.

Belirtilen mevzuat hükümlerinin birlikte değerlendirilmesinden; alıcıya getirilen rekabet etmeme yükümlülüğü süresinin belirsiz olması ya da beş yılı aşması hâlinde, ilgili sözleşmeye grup muafiyetinin uygulanmayacağı, sözleşmenin Kanun'un 4. maddesine aykırı hâle geleceği, öte yandan Kanun'un 5. maddesinin ikinci fıkrasındaki; "*muafiyetin belirli bir süre için verilebileceği gibi, muafiyet verilmesinin, belirli şartların ve/veya belirli yükümlülüklerin yerine getirilmesine bağlanabileceği*" hükmünden hareketle de belli koşulların bulunması hâlinde belli yükümlülükler getirilerek beş yıllık süreyi aşan dikey anlaşmaların grup muafiyetinden yararlanabileceği, muafiyet kararlarının anlaşmanın ya da uyumlu eylemin yapıldığı yahut başka bir koşula bağlanmış ise, koşulun yerine getirildiği tarihten itibaren geçerli olacağı anlaşılmaktadır.

T.C.
DANIŞTAY
ONÜÇÜNCÜ DAİRE
Esas No : 2011/688
Karar No : 2015/1456

Dosyanın incelenmesinden; davacı tarafından, Rekabet Kurumu'na verilen üç ayrı menfi tespit/muafiyet bildirim formu ile; a) Lukoil tarafından devralınan Akpet Akaryakıt Dağıtım A.Ş ile anlaşmalı olarak Akpet markası altında faaliyet gösteren 446 ayrı istasyona, b) Lukoil'in Akpet'i devralmasından sonra Lukoil markası altında faaliyet göstermeye başlayan 76 ayrı istasyona, c) Lukoil'in Akpet'i devralması sonrası kurulan ve yatırım maliyeti Lukoil tarafından karşılanan 74 ayrı istasyona ilişkin olarak; Lukoil/Akpet ile bayileri arasında imzalanan, bayileri ve/veya bayilerle bağlantılı üçüncü kişilerin maliki olduğu taşınmazlar üzerinde Lukoil/Akpet lehine kira veya intifa hakkı tanınmasına ilişkin sözleşmeler ile taraflar arasında imzalanan bayilik sözleşmelerinden oluşan dikey anlaşmalara, en az kira veya intifa sözleşmelerinin süreleri sonuna kadar bireysel muafiyet tanınması için bildirimde bulunduğu, bakılan davanın konusunun ise, Rekabet Kurulu kararının, 18.09.2005 tarihinden sonra açılan ve yatırım maliyeti Lukoil Euroasia Petrol A.Ş tarafından karşılanan 74 ayrı istasyon için imzalanan dikey anlaşmalara dair kısmına ilişkin olduğu, yeni bayiler olarak adlandırılan 74 ayrı istasyonla ilgili olarak muafiyet talep edilen dikey anlaşmaların tamamının 18.09.2005 tarihinden sonra yapılan ve istasyona özgü yatırım bedelinin Lukoil tarafından karşılandığı istasyonlar olup, söz konusu anlaşmaların tamamının, bayilerin Lukoil/Akpet'ten satın alacağı petrol ürünleri ile konusuna uygun diğer ürünleri, istasyonlu bayilik faaliyeti çerçevesinde yeniden satışına ilişkin olduğu, her üç bildirimde konu anlaşmada da, bayilerin anlaşmalara konu ürünleri münhasıran Lukoil/Akpet'ten veya Lukoil/Akpet tarafından belirlenen ikmal kaynaklarından alacağını, başka kaynaklardan temin edeceği ürünleri satmayacağını hükme bağlandığı, bu itibarla, Lukoil ile yatırımlı bayiler arasında imzalanan protokoller, bayilik sözleşmeleri, emanet sözleşmeleri ve benzerleri ile bunlarla bağlantılı intifa hakkı ya da uzun süreli kira hakkı kurulmasına ilişkin resmi senet ve sözleşmelerin, bayi üzerine rekabet yasağı getiren dikey anlaşmalar niteliğinde olup, 2002/2 sayılı Tebliğ'de yer alan düzenlemelere tabi olduğu, Rekabet Kurulu'nun geçmiş tarihli kararları uyarınca, akaryakıt bayilik sözleşmeleri ile birlikte akdedilen intifa veya tapuya şerh edilmiş kira sözleşmelerinden oluşan dikey anlaşmalar bakımından beş yıllık muafiyetten yararlanma sürelerinin başlangıç tarihinin, rekabet yasağına dayalı dikey ilişkiye dair ilk anlaşmanın yapıldığı tarih olduğu, Tebliğin 5 (a) maddesinde yer alan; "*alıcıya getirilen belirsiz süreli veya süresi beş yılı aşan rekabet etmeme yükümlülüğü içeren dikey anlaşmaların, Tebliğ ile tanınan muafiyetten yararlanamayacağı*" hükmü ile konuya ilişkin yargı ve Kurul kararlarının birlikte değerlendirilmesinden, tamamı 18.09.2005 tarihinden sonra yapıldığı anlaşılan, yeni bayilerle Lukoil arasında yapılan dikey anlaşmaların, yapıldıkları tarihten itibaren beş yıl süreyle, 2002/2 sayılı Tebliğ ile tanınan grup muafiyetinden yararlanabileceğinin anlaşıldığı, ancak Lukoil ve yeni bayiler arasında imzalanan protokoller, akaryakıt bayilik sözleşmeleri ve bunlarla bağlantılı intifa haklarına ilişkin resmi senetlerden oluşan dikey anlaşmaların, rekabet etmeme yükümlülüğü sürelerinin, beş yıl aşması nedeniyle 2002/2 sayılı Tebliğ'in sağladığı grup muafiyetinden yararlanmadığı, bu

T.C.
DANIŞTAY
ONÜÇÜNCÜ DAİRE
Esas No : 2011/688
Karar No : 2015/1456

nedenle, başvurular hakkında 4054 sayılı Kanun'un 5. Maddesi çerçevesinde bireysel muafiyet incelemesinin yapıldığı, Rekabet Kurulu'nun benzer konularda daha önce almış olduğu kararlarına göre, dağıtıcıların bayileri ile aralarındaki dikey anlaşmalara 5 yılın üzerinde bireysel muafiyet tanınabilmesi için; -muafiyet talebinin, daha önce üzerinde hiçbir gerçek ve/veya tüzel kişi tarafından akaryakıt bayilik faaliyeti yapılmamış arsalar/araziler üzerinde kurulacak yeni akaryakıt istasyonlarına ilişkin olması, -akaryakıt istasyonlarına özgü yatırımların dağıtıcı tarafından üstleniliyor olması, -bayilerin 5. yılın sonunda, dağıtım şirketi tarafından üstlenilen ilişkiye özgü yatırımın varsa kalan süreye tekabül eden kısmını ödeyerek anlaşmaları sona erdirebilmeleri konusunda tarafların anlaşmaları şartlarının karşılanmasının gerektiği, uyuşmazlığa konu istasyonların, daha önce üzerinde akaryakıt bayilik faaliyeti yapılmayan arsalar/araziler üzerinde kurulmuş yeni istasyon olmaları nedeniyle, belirtilen koşulları karşıladığı, bu çerçevede anılan istasyonlara ilişkin olarak, yeni bayiler ile Lukoil arasında akdedilen dikey anlaşmalar bütününe, tarafların, "bayilerin, anlaşmaların ilk imzalandıkları tarihten itibaren beşinci yılın sonunda, Lukoil tarafından üstlenilen ilişkiye özgü yatırımın varsa kalan süreye tekabül eden kısmını (bedelini) ödeyerek anlaşmaları sona erdirebilmeleri" konusunda anlaşmaları koşuluyla imza tarihinden itibaren 10 yıla kadar muafiyet tanınabileceği sonucuna ulaşıldığı ve dava konusu Kurul kararı ile; daha önce üzerinde istasyonlu akaryakıt bayilik faaliyeti yapılmamış arsalar/araziler üzerinde, maliyeti Lukoil Eurasia Petrol A.Ş tarafından karşılanmak suretiyle kurulan istasyonlara ilişkin anlaşmalara; - bayilerin, anlaşmaların ilk imzalandıkları tarihten itibaren beşinci yılın sonunda, Lukoil Eurasie Petrol A.Ş tarafından üstlenilen ilişkiye özgü yatırımın varsa kalan süreye tekabül eden bedelini ödeyerek anlaşmaları sona erdirebilmeleri konusunda tarafların anlaşmaları koşuluyla, imza tarihinden itibaren on yıla kadar muafiyet tanınmasına, -tarafların, belirtilen hususlarda anlaşmamaları hâlinde ise, dikey anlaşmalardan 18.09.2005 tarihinden önce yapılmış olup da, anılan tarih itibariyle, bakiye süreleri 5 yılı aşanların 18.09.2010 tarihine kadar, 18.09.2005 tarihinden sonra yapılanların ise, yapıldıkları tarihten itibaren beş yıl süreyle 2002/2 sayılı Tebliğ ile tanınan grup muafiyetinden yararlandığına karar verildiği ve bunun üzerine de, anılan kararın iptali istemiyle bakılan davanın açıldığı anlaşılmıştır.

Dikey anlaşmalar ile, bayilerin faaliyetleri üzerine 2002/2 sayılı Tebliğ uyarınca rekabet yasağı getirilmekte olup, bayi ile dağıtıcı arasında kurulan ilişkide bu rekabet yasağının süresi sektörde rekabetin sağlanması açısından önem taşımaktadır. Bu nedendir ki, Tebliğ'in 5. maddesinin (a) bendi uyarınca, rekabet yasağı içeren dikey anlaşmaların süresinin belirsiz süreli olması ve beş yılı aşması hâlinde bu tür sözleşmelere grup muafiyeti uygulanmamaktadır. Nitekim, Akaryakıt sektöründeki dikey anlaşmaların rekabet hukuku çerçevesinde sorunlu hâle gelmesini, tapuya şerh edilmiş kira veya benzeri etkiye sahip uzun süreli anlaşmalar ve bu sürelerle ilişkin mülk sahibi bayiden alınan kira/irtifa hakları oluşturmakta ve bu sözleşmeler bayi üzerindeki rekabet etmeme yükümlülüğü süresini

T.C.
DANIŞTAY
ONÜÇÜNCÜ DAİRE
Esas No : 2011/688
Karar No : 2015/1456

belirleyen ve 2002/2 sayılı Tebliğ ile getirilen azami 5 yıllık sürenin aşılmasına neden olmaktadır.

Bu nedenle, davacı ile, yatırım maliyeti davacı tarafından karşılanan 74 ayrı bayi arasında imzalanan dikey anlaşmalara, en az ilgili kira ve intifa sözleşmelerinin süreleri sonuna kadar bireysel muafiyet tanınması talebiyle yapılan başvuru üzerine tesis edilen Kurul Kararının, bayilik sözleşmeleriyle bu sözleşmeye süre yönünden etkisi olan intifa hakkı, kira sözleşmesi ve benzeri etkiye sahip sözleşmelerin birlikte değerlendirilmesi suretiyle, bayi ile dağıtıcı arasında kurulacak ilişkinin sektörü rekabete kapama etkisinin ortadan kaldırılması amacıyla ve bu alanda rekabetin tesisine yönelik olarak alındığı anlaşılmış olup, anılan Karar'ın, tanınan bireysel muafiyetin süresine ilişkin kısmında hukuka ve mevzuata aykırılık görülmemekle beraber, dava konusu Rekabet Kurulu Kararı'nda, taraflar arasında kurulmuş olan dikey anlaşmaların muafiyetten yararlanacağı sürenin başlangıcı olarak, tesis edilen ilk anlaşma tarihinin esas alınmış olması itibariyle, Karar'ın bu açıdan irdelenmesi gerekmektedir.

Uyuşmazlık konusu bireysel muafiyetin başlangıç tarihine esas alınacak anlaşmanın belirlenmesinde; üzerinde akaryakıt bayilik faaliyeti yapılacak olan kira sözleşmesine konu gayrimenkulün, daha önce üzerinde akaryakıt bayilik faaliyeti yapılmamış bir gayrimenkul mü, yoksa daha önce de akaryakıt istasyonu olarak kullanılmakta olan, üzerinde hazır bir istasyonun bulunduğu bir gayrimenkul mu olduğu ayrımının yapılması gerekmektedir.

Dava konusu Rekabet Kurulu Kararı'nda olduğu gibi, daha önce üzerinde akaryakıt bayilik faaliyeti yapılmamış, yatırıma muhtaç bir gayrimenkulün kiralınması hâlinde, taraflar arasındaki rekabet yasağına dayalı dikey ilişkinin, ilk olarak tesis edilen kira/intifa sözleşmesi ile başladığının kabulü için, tarafların, rekabet etme yasağına konu mal veya hizmetleri, (başka bir dağıtıcıdan) satın almama, satmama veya yeniden satmama konusundaki iradelerini bu sözleşmeyle ortaya koymuş olmaları gerekmektedir. Ancak, söz konusu iradenin kira sözleşmesi ile değil, bayilik sözleşmesi ile ortaya konulduğu açıktır. Nitekim; kira sözleşmesi, kiraya verenin, bir şeyin belirli bir süre kullanılmasını bir bedel karşılığında kiracıya devretme borcu altına girdiği bir sözleşme olup, konusunu, maddi varlığı olan taşınır veya taşınmaz mallar oluşturmaktadır. Uyuşmazlıkta da, kira sözleşmesi sadece, üzerinde akaryakıt istasyonu kurulacak gayrimenkulün, geçici bir süre için karşı tarafa kullanma ve yararlanma hakkını devir borcunu doğurmaktadır. Öte yandan, 5015 sayılı Petrol Piyasası Kanunu'na göre, akaryakıt bayilerinin piyasada faaliyet gösterebilmeleri, Enerji Piyasası Düzenleme Kurulu'ndan lisans almaları koşuluna bağlanmıştır. Bu durumda, henüz ortada rekabet etme yasağına konu mal veya hizmetlerin alınıp, satılamayacağına vs. ilişkin iradelerin ortaya konulduğu bayilik sözleşmesi kurulmamışken, yalnızca kira sözleşmesinin imzalanmış olduğundan bahisle, rekabet etmeme yükümlülüğünün başladığının kabulüne karar bulunmamaktadır.

T.C.
DANIŞTAY
ONÜÇÜNCÜ DAİRE
Esas No : 2011/688
Karar No : 2015/1456

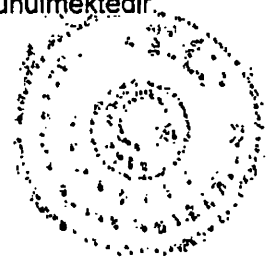
2002/2 sayılı Dikey Anlaşmalara İlişkin Grup Muafiyeti Tebliği'nin 3. maddesinde "rekabet etmeme yükümlülüğü"; alıcının anlaşma konusu mal ve hizmetlerle, rekabet eden mal veya hizmetleri üretmesini, satın almasını, satmasını ya da yeniden satmasını engelleyen doğrudan veya dolaylı her türlü yükümlülük olarak tanımlanmış olup, taraflar arasında yapılan anlaşma gereğince, bayinin, anlaşmanın karşı tarafı olan dağıtıcıdan başka bir dağıtıcının, anlaşma konusu mal veya hizmetlerle rekabet eden mal veya hizmetlerini üretmeme, satın almama, satmama veya yeniden satmama mükellefiyetini yüklediği tarihten itibaren, rekabet etmeme yükümlülüğü de başlamış olacaktır. Sözü edilen anlaşma konusu mal veya hizmetleri satın almama, satmama veya yeniden satmama yükümlülüğünün ise, yukarıda belirtilen nedenlerle, kira sözleşmesi ile değil, bayilik sözleşmesi ile başladığı açıktır. Bayi, kira sözleşmesinin imzalanması ile, (bu sözleşme feshedilmeksizin) başka bir dağıtıcı ile dikey anlaşma yapamayacak ise de, kira sözleşmesinin tesisi ile, anlaşma konusu mal ve hizmetlerle rekabet eden mal veya hizmetleri üretmeme, satın almama, satmama mükellefiyeti, fiilen ve hukuken başlamamış bulunmaktadır. Bayinin rekabet etmeme yükümlülüğü; bayilik sözleşmelerine konulan ve bayi üzerine rekabet yasağı getiren kurallar gereğince fiilen başlamış olacaktır.

Bu itibarla, daha önce üzerinde akaryakıt bayilik faaliyeti yapılmamış olan bir gayrimenkul için; muafiyetten yararlanma süresinin başlangıcına esas alınacak anlaşmanın, bayilik sözleşmesi olarak belirlenmesi gerekmektedir.

Uyuşmazlığa konu dosya incelendiğinde, dava konusu 74 dikey ilişkinin 13 adedinde, bayilik sözleşmelerinin, kira/intifa sözleşmelerinden sonraki bir tarihte tesis edilmiş olduğu, 2 dikey ilişkide bayilik sözleşmeleri ile kira/intifa sözleşmelerinin aynı tarihleri taşıdığı, kalan 59 dikey ilişkide ise, bayilik sözleşmelerinin kira/intifa sözleşmelerinden daha önce tesis edildiği tespit edilmiştir.

Bu durumda; dava konusu 74 dikey ilişkinin 13 adedinde bayilik sözleşmeleri, kira ve intifa sözleşmelerinden sonraki bir tarihte tesis edilmiş olup, söz konusu 13 dikey ilişkiye yönelik olarak tanınan bireysel muafiyete ilişkin sürenin, bayilik sözleşmesi tarihi itibarıyla başlaması gerekirken, tesis edilen ilk sözleşme olan kira/intifa sözleşmesi tarihinin esas alınmasında hukuka ve hakkaniyete uyarlık görülmemiştir.

Açıklanan nedenlerle; dava konusu Rekabet Kurulu Kararının, 18.09.2005 tarihinden sonra açılan ve yatırım maliyeti Lukoil Eurosia Petrol A.Ş tarafından karşılanan 74 ayrı istasyon için imzalanan dikey anlaşmalardan, bayilik sözleşmeleri, kira/intifa sözleşmelerinden daha sonra tesis edilmiş olan 13 istasyona ilişkin kısmının iptaline, diğer istasyonlara ilişkin kısmına yönelik olarak ise, davanın reddine karar verilmesinin uygun olacağı düşünülmektedir.

T.C.
DANIŞTAY
ONÜÇÜNCÜ DAİRE
Esas No : 2011/688
Karar No : 2015/1456

TÜRK MİLLETİ ADINA

Karar veren Danıştay Onüçüncü Dairesi'nce duruşma için taraflara önceden bildirilmiş bulunan 14.04.2015 tarihinde, davacı vekili Av. Onur Acar'ın ve davalı idare vekili Av. Nagehan Özseyhan'ın geldikleri, Danıştay Savcısı'nın hazır olduğu görülmekle, açık duruşmaya başlandı. Taraflara usulüne uygun olarak söz verilerek dinlendikten ve Danıştay Savcısı'nın düşüncesi alındıktan sonra son kez söz verilip, duruşma tamamlandı. Dava dosyası incelenip, gereği görüldü:

Dava, Rekabet Kurulu'nun 26.08.2010 tarih ve 10-56/1077-406 sayılı kararının, Akpet Akaryakıt Dağıtım A.Ş. (Akpet) devraldıktan sonra 18.09.2005 tarihinden sonra açılan ve yatırım maliyeti Lukoil Eurasia Petrol A.Ş. (Lukoil) tarafından karşılanan 74 ayrı istasyon için imzalanan dikey anlaşmalara ilişkin kısmının iptali istemiyle açılmıştır.

4054 sayılı Rekabetin Korunması Hakkında Kanun'un 4. maddesinde, bir mal veya hizmet piyasasında doğrudan veya dolaylı olarak rekabeti engelleme, bozma veya kısıtlama amacını taşıyan veya bu etkiyi doğuran yahut doğurabilecek nitelikte olan teşebbüsler arası anlaşmalar, uyumlu eylemler ve teşebbüs birliklerinin bu tür karar ve eylemleri yasaklanmış; "Muafiyet" başlıklı 5. maddesinin birinci fıkrasında, a) Malların üretim veya dağıtımı ile hizmetlerin sunulmasında yeni gelişme ve iyileşmelerin ya da ekonomik veya teknik gelişmenin sağlanması, b) Tüketicinin bundan yarar sağlaması, c) İlgili piyasanın önemli bir bölümünde rekabetin ortadan kalkmaması, d) Rekabetin (a) ve (b) bentlerindeki amaçların elde edilmesi için zorunlu olanlardan fazla sınırlandırılmaması şartlarının tamamının gerçekleşmesi durumunda, teşebbüsler arası anlaşma, uyumlu eylem ve teşebbüs birlikleri kararlarının 4. madde hükümlerinin uygulanmasından muaf tutulmasına karar verilebileceği kurala bağlanmış; ikinci fıkrasında, muafiyetin belirli bir süre için verilebileceği gibi, muafiyet verilmesinin belirli şartların ve/veya belirli yükümlülüklerin yerine getirilmesine bağlanabileceği; muafiyet kararlarının, anlaşmanın ya da uyumlu eylemin yapıldığı veya teşebbüs birliği kararının alındığı yahut bir koşula bağlanmış ise, bu koşulun yerine getirildiği tarihten itibaren geçerli olduğu kuralına yer verilmiş; üçüncü fıkrasında, Kurul'un, şartların gerçekleşmesi hâlinde, belirli konulardaki anlaşma türlerine, grup olarak muafiyet tanınmasını sağlayan ve bunların şartlarını gösteren tebliğler çıkarabileceği kuralı getirilmiştir.

2002/2 sayılı Dikey Anlaşmalara İlişkin Grup Muafiyeti Tebliği'nin 2. maddesinde, üretim ve dağıtım zincirinin farklı seviyelerinde faaliyet gösteren iki ya da daha fazla teşebbüs arasında belirli mal veya hizmetin alımı, satımı veya yeniden satımı amacıyla yapılan anlaşmalar dikey anlaşma olarak tanımlanmaktadır. Yine aynı Tebliğ'in 5/a maddesinde ise, Tebliğ ile tanınan muafiyetin anlaşmalarda alıcıya getirilen belirsiz süreli veya süresi beş yılı aşan rekabet etmeme yükümlülüğüne uygulanmayacağı kurala bağlanmıştır. Diğer taraftan, konuyla ilgili sözleşmeler ile kira sözleşmelerinin tamamının tek bir dikey anlaşma olarak kabul edilmesi gerekmektedir. Bu dikey anlaşmalar ile bayiye 5 yıldan uzun süreli rekabet yasağı getirilmesi, söz konusu dikey ilişkiyi grup muafiyeti kapsamı dışına çıkarmaktadır. Bunun

T.C.
DANIŞTAY
ONÜÇÜNCÜ DAİRE
Esas No : 2011/688
Karar No : 2015/1456

yanında 2002/2 sayılı Tebliğ'in 5. maddesinde, anlaşmalardaki rekabet etmeme yükümlülüklerine veya bu yükümlülüğün anlaşmanın asli bir parçası olduğu hâllerde anlaşmanın tamamına yönelik olarak getirilen beş yıllık grup muafiyeti sınırına ilişkin olarak bir istisna düzenlenmiştir. Söz konusu düzenleme, "Alıcının anlaşmaya dayalı faaliyetlerini sürdürürken kullanacağı tesisin mülkiyeti arazi ile birlikte veya alıcı ile bağlantısı olmayan üçüncü kişilerden sağlanan bir üst hakkı çerçevesinde sağlayıcıya ait ise yahut alıcı bu faaliyetini sağlayıcının alıcı ile bağlantısı olmayan üçüncü kişilerden elde ettiği bir aynı veya şahsi kullanım hakkının konusu olan bir tesiste sürdürecektse, alıcıya getirilen rekabet etmeme yükümlülüğü, söz konusu tesisin alıcı tarafından kullanıldığı süreye bağlanabilir; şu kadar ki, rekabet etmeme yükümlülüğü, bu sürenin beş yılı aşan kısmı bakımından, sadece alıcının söz konusu tesiste yürüteceği faaliyetini kapsar." şeklindedir. 2002/2 sayılı Tebliğ'in açıklanmasına ilişkin Dikey Anlaşmalara İlişkin Kılavuz'un 39. paragrafında ise, "Tebliğ'in 5'inci maddesi ile getirilen bu istisna, "öncelikle ve özellikle" ilişkinin başlangıcından itibaren üçüncü şahıslardan aynı ya da şahsi haklar kapsamında taşınmazın kullanma ve/veya yararlanma hakkının alınması ve bunu müteakiben tesisin bizzat sağlayıcı tarafından işletilmesi ya da kullanma/yararlanma hakkı veren ile hiçbir bağlantısı olmayan şahıslarla bayilik ilişkisinin kurulması ile sınırlıdır. Muafiyet kapsamındaki beş yıllık süre dolmadan; faaliyetlerin sona erdirilmesi, devralma vb. yollarla dikey anlaşmanın taraflarında değişiklik ortaya çıkması hâlinde muafiyetten yararlanılabilecek sürenin uzaması söz konusu değildir." şeklinde açıklama yer almaktadır.

Öte yandan, 18.09.2003 tarih ve 25233 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanan 2002/2 sayılı Dikey Anlaşmalara İlişkin Grup Muafiyeti Tebliğinde Değişiklik Yapılmasına İlişkin 2003/3 sayılı Tebliğ'le, 2002/2 sayılı Tebliğ'e, "Bu Tebliğ'in yürürlüğe girdiği tarihten önce yapılmış olan anlaşmaların 2002/2 sayılı Tebliğ'de öngörülen grup muafiyetinden yararlanabilmesi için, bu Tebliğ'in yürürlüğe girdiği tarihten itibaren iki yıl içerisinde yukarıdaki 1'inci madde ile getirilen değişikliğe uygunluğunun sağlanması gerekir. Bu süre içerisinde anılan anlaşmalara 4054 sayılı Kanun'un 4'üncü maddesinde öngörülen yasaklama uygulanmaz." yönünde geçici madde eklenmiştir.

Akaryakıt dağıtım sektöründeki dikey anlaşmaların 2002/2 sayılı Tebliğ'e uygunluğunun belirlenmesine yönelik Rekabet Kurulu'nun 15.11.2006 tarih ve 06-84/1059-306 sayılı kararıyla rekabet yasağı yönünden yukarıda getirilen ve geçici madde ile belirlenen geçiş dönemi incelenerek; beş yıl olarak belirlenen rekabet yasağının, 2003/3 sayılı Tebliğ ile teşebbüslerin mevcut anlaşmalarını iki yıl içerisinde bu değişikliğe uygun hâle getirilmesinin kurala bağlandığı, mevcut sözleşmelerdeki bu değişikliklerin hangi surette yapılacağı ve bunların kalan uygulama sürelerinin nasıl belirleneceği konusuna Rekabet Kurulu'nun 26.01.2006 tarih ve 06-04/55-13 sayılı kararında açıklık getirildiği, buna göre; 18.09.2005 tarihinden önce yapılan ve rekabet etme yasağı süresi beş yılı aşan sözleşmelerden 18.09.2005 tarihi itibarıyla uygulama süresinin beş yıldan az olanlarda herhangi bir değişiklik

T.C.
DANIŞTAY
ONÜÇÜNCÜ DAİRE
Esas No : 2011/688
Karar No : 2015/1456

yapmaya gerek olmayıp, bunların süresinin sonuna kadar geçerli olduğu, 18.09.2005 tarihi itibarıyla kalan süresi beş yılı aşan sözleşmelerin 18.09.2010 tarihine kadar geçerli olup sözleşme tadillerinin buna göre yapılması gerektiği, 18.09.2005 tarihi itibarıyla rekabet yasağının süresi beş yılı geçenlerin, imzadan itibaren "en yüksek yasal hadde indirildiği" ve beş yıllık azami süre dolana kadar 2002/2 sayılı Tebliğ'in öngördüğü koşulları sağladığı sonuçlarına varılmıştır.

2003/3 sayılı Tebliğ ile bu Tebliğ'in yürürlüğe girdiği 18.09.2003 tarihi itibarıyla, bu tarihten önce dağıtıcılar ile bayiler arasında kurulan sözleşmelere yönelik olarak, bu sözleşmelerin süresinin Tebliğ'e uygun hâle getirilmesi amacıyla iki yıllık geçiş sürecinin getirildiği, Kurul tarafından geçiş sürecini irdelleyen kararlarında da, 18.09.2003 tarihinden önce kurulan bayilik-dağıtıcı ilişkisinin, en son 18.09.2010 tarihine kadar 2002/2 sayılı Tebliğ hükümlerinden yararlanacağı, bu tarihten sonra ise gerekli değişikliklerin yapılmaması durumunda 4054 sayılı Kanun'un 4. maddesi çerçevesinde işlem tesis edileceği anlaşılmaktadır.

Yukarıda aktarılan mevzuatın irdelenmesinden; dikey anlaşmaların, alıcıya getirilen rekabet etmeme yükümlülüğü süresinin beş yıla kadar olması durumunda Kanun'un 5. maddesinin üçüncü fıkrası uyarınca kabul edilen Tebliğ uyarınca grup muafiyetinden yararlanabileceği, anlaşma süresinin belirsiz olması ya da beş yılı aşması hâlinde, ilgili anlaşmanın grup muafiyetinden yararlanamayacağı, bununla beraber, anlaşmanın süresinin beş yılı aşmasına rağmen Kanun'un 5. maddesinin birinci fıkrasında sayılan koşulların tamamını taşıması hâlinde ise, anlaşmaya grup muafiyetinden bağımsız olarak bireysel muafiyet verilebileceği görülmektedir.

Dava dosyasının incelenmesinden; davacılar tarafından, Rekabet Kurumu'na verilen üç ayrı menfi tespit/muafiyet bildirim formlarından uyuşmazlık konusu form ile, Akpet devraldıktan sonra 18.09.2005 tarihinden sonra açılan ve yatırım maliyeti Lukoil tarafından karşılanan 74 ayrı yeni istasyona ilişkin olarak; Lukoil ile bayileri arasında imzalanan, bayilerin ve/veya bayilerle bağlantılı üçüncü kişilerin maliki olduğu taşınmazlar üzerinde Lukoil lehine kira veya intifa hakkı tanınmasına ilişkin sözleşmeler ile taraflar arasında imzalanan bayilik sözleşmelerinden oluşan dikey anlaşmalara, en az kira veya intifa sözleşmelerinin süreleri sonuna kadar bireysel muafiyet tanınması için bildirimde bulunulduğu, bunun üzerine, Rekabet Kurulu tarafından yapılan inceleme sonucunda; bildirimlere konu anlaşmaların tamamının, bayilerin Lukoil/Akpet'ten satın alacağı petrol ürünleri ve ilgili diğer ürünlerin istasyonlu bayilik faaliyeti çerçevesinde yeniden satışına ilişkin olup, söz konusu anlaşmalarda, bayilerin anlaşmalara konu ürünleri münhasıran Lukoil/Akpet'ten veya Lukoil/Akpet tarafından belirlenen ikmal kaynaklarından alacağını kurala bağlandığı, bu itibarla, Lukoil ile gerek Akpet bayileri, gerekse Lukoil bayileri arasında imzalanan protokoller, bayilik sözleşmeleri, emanet sözleşmeleri ve benzerleri ile bunlarla bağlantılı intifa hakkı ya da uzun süreli kira hakkı kurulmasına ilişkin resmi senet ve sözleşmelerin, bayi üzerine rekabet yasağı getiren dikey

T.C.
DANIŞTAY
ONÜÇÜNCÜ DAİRE
Esas No : 2011/688 -
Karar No : 2015/1456

anlaşmalar niteliğinde, 2002/2 sayılı Tebliğ'de yer alan düzenlemelere tabi olduğu, geçmiş tarihli Rekabet Kurulu kararları uyarınca, taraflar arasında süre gelen rekabet yasağına dayalı dikey ilişkiye başlangıç teklif edilen ilk anlaşmanın yapıldığı tarihin, beş yıllık muafiyetten yararlanma süresinin başlangıcı olarak esas alındığı, buna göre, Akpet bayileri ve Lukoil bayileri ile Lukoil/Akpet arasındaki dikey anlaşmalardan 18.09.2005 tarihinden önce yapılanların 18.09.2010 tarihine kadar, 18.09.2005 tarihinden sonra yapılanların ise yapıldıkları tarihten itibaren beş yıl süre ile 2002/2 sayılı Tebliğ ile tanınan grup muafiyetinden yararlanma imkanlarının bulunduğu; bireysel muafiyet açısından ise, Rekabet Kurulu'nun benzer konularda daha önce almış olduğu kararlarına göre, dağıtıcıların bayileri ile aralarındaki dikey anlaşmalara beş yılın üzerinde bireysel muafiyet tanınabilmesi için; muafiyet talebinin, daha önce üzerinde hiçbir gerçek ve/veya tüzel kişi tarafından akaryakıt bayilik faaliyeti yapılmamış arsalar/araziler üzerinde kurulacak yeni akaryakıt istasyonlarına ilişkin olması, akaryakıt istasyonlarına özgü yatırımların dağıtıcı tarafından üstleniliyor olması, bayilerin beşinci yılın sonunda, dağıtım şirketi tarafından üstlenilen ilişkiye özgü yatırımın varsa kalan süreye tekabül eden kısmını ödeyerek anlaşmaları sona erdirebilmeleri konusunda tarafların anlaşmaları şartlarının karşılanmasının gerektiği, uyumsuzluğa konu istasyonların, daha önce üzerinde akaryakıt bayilik faaliyeti yapılmayan arsalar/araziler üzerine kurulmuş yeni istasyon olmaları nedeniyle, belirtilen koşulları karşıladığı, bu çerçevede anılan istasyonlara ilişkin olarak, yeni bayiler ile Lukoil arasında akdedilen dikey anlaşmalar bütününe, tarafların, "*bayilerin, anlaşmaların ilk imzalandıkları tarihten itibaren beşinci yılın sonunda, Lukoil tarafından üstlenilen ilişkiye özgü yatırımın varsa kalan süreye tekabül eden kısmını (bedelini) ödeyerek anlaşmaları sona erdirebilmeleri*" konusunda anlaşmaları koşuluyla imza tarihinden itibaren 10 yıla kadar muafiyet tanınabileceği sonucuna ulaşıldığı ve dava konusu Kurul kararı ile; daha önce üzerinde istasyonlu akaryakıt bayilik faaliyeti yapılmamış arsalar/araziler üzerinde, maliyeti Lukoil tarafından karşılanmak suretiyle kurulan istasyonlara ilişkin anlaşmalara; bayilerin, anlaşmaların ilk imzalandıkları tarihten itibaren beşinci yılın sonunda, Lukoil Eurasie Petrol A.Ş. tarafından üstlenilen ilişkiye özgü yatırımın varsa kalan süreye tekabül eden bedelini ödeyerek anlaşmaları sona erdirebilmeleri konusunda tarafların anlaşmaları koşuluyla, imza tarihinden itibaren on yıla kadar muafiyet tanınmasına, tarafların, belirtilen hususlarda anlaşmamaları hâlinde ise, dikey anlaşmalardan 18.09.2005 tarihinden önce yapılmış olup da, anılan tarih itibarıyla, bakiye süreleri 5 yılı aşanların 18.09.2010 tarihine kadar, 18.09.2005 tarihinden sonra yapılanların ise, yapıldıkları tarihten itibaren beş yıl süreyle 2002/2 sayılı Tebliğ ile tanınan grup muafiyetinden yararlandığına karar verildiği, bunun üzerine bakılan davanın açıldığı anlaşılmıştır.

Dava konusu Kurul kararında, tüm bildirimlere ilişkin anlaşmalara kira/intifa süresi sonuna kadar muafiyet tanınması talebine ilişkin yapılan değerlendirme sonucunda, dikey anlaşmaların etkinlik artışlarının ortaya çıkması için, yeterince uzun seneler uygulanmış oldukları, dolayısıyla, Lukoil'in hâlihazırda önemli bir dağıtım ağına kavuştuğu ve daha önce

T.C.
DANIŞTAY
ONÜÇÜNCÜ DAİRE
Esas No : 2011/688
Karar No : 2015/1456

yapılan yatırımlar sayesinde dikey anlaşmaların genel mahiyetli etkinlik artışlarının zaten gerçekleştiği, diğer hususların ise anlaşma taraflarına özgü ekonomik faydalar niteliğinde olduğu, petrol piyasasında satışa sunulan ürünlerin büyük ölçüde homojen nitelikte olmaları, yeterince rekabetçi bir yapının bulunmaması, pompa satış fiyatları içerisinde dolaylı vergilerin payının çok yüksek olması gibi nedenlerle, farklı dağıtıcılara ülke genelinde uygulanan akaryakıt fiyatlarının birbirine çok yakın düzeylerde seyrettiği dikkate alındığında, dikey anlaşmalar bakımından getirilecek kolaylıklar sonucunda fiyatlarda tüketiciye doğrudan yansıyacak hissedilir bir düşüşün gerçekleşmeyeceği, Lukoil ile birlikte pazar payı % 4'ün altında olan dağıtım şirketlerine ait istasyonlu bayi sayısının, toplam istasyonlu bayi sayısının % 47'sinden fazla bir orana tekabül ettiği, dolayısıyla söz konusu anlaşmaların tamamına, mevcut intifa süreleri sonuna kadar verilecek bir bireysel muafiyet kararının, pazarda yaratacağı toplam piyasa kapama etkisinin % 100'e kadar çıkabileceği hususları dikkate alınarak kira/intifa süresi sonuna kadar bireysel muafiyet talebinin reddi ile dikey anlaşmaların grup muafiyetinden yararlandırılmasına; bununla beraber, yatırımları Lukoil tarafından karşılanacak olan yeni istasyonlara ilişkin dava konusu anlaşmalara, muafiyet talebinin, daha önce üzerinde hiçbir gerçek ve/veya tüzel kişi tarafından akaryakıt bayilik faaliyeti yapılmamış arsalar/araziler üzerinde kurulacak yeni akaryakıt istasyonlarına ilişkin olması, akaryakıt istasyonlarına özgü yatırımların dağıtıcı tarafından üstleniliyor olması, bayilerin beşinci yılın sonunda, dağıtım şirketi tarafından üstlenilen ilişkiye özgü yatırımın varsa kalan süreye tekabül eden kısmını ödeyerek anlaşmaları sona erdirebilmeleri konusunda tarafların anlaşmaları şartlarını karşılaması nedeniyle anlaşmanın ilk imzalandığı tarihten itibaren on yıla kadar muafiyet tanınmasına karar verildiği görülmektedir.

Dava konusu anlaşmaya konu yatırımların, pazarda ilk defa faaliyet göstererek, yani "sıfırdan" birer istasyon kurulması için yapılacak olması, bayilerin bu yatırımlar aracılığıyla pazarda faaliyette bulunacak olması ve söz konusu arazilerin değerlendirilerek istihdam ve katma değer sağlayan birer tesis hâline gelecek olmaları gibi hususlar birlikte değerlendirildiğinde, söz konusu yatırım ekonomiye pozitif bir etki sağlayacağından, Kanun'un 5. maddesinin (a) bendindeki şartın gerçekleştiği; istasyonların kurulduğu bölgelerde anlaşma konusu ürünlerin satın alınabileceği ilave bir satış noktasının faaliyete geçmesi nedeniyle, mesafe ve fiyat bakımından tercih imkânının artacak olmasından dolayı tüketicinin bundan fayda göreceği değerlendirildiğinde, Kanun'un 5. maddesinin (b) bendindeki şartın gerçekleştiği; anlaşmaların en önemli özelliğinin yeni bir yatırıma aracılık etmeleri, yani sıfırdan birer istasyon kurulması olduğu ve EPDK'nın verilerine göre her yıl istasyonlu bayilik ağına Türkiye'deki toplam bayi sayısının yaklaşık %2'sine tekabül eden sayıda yeni bayinin katıldığı dikkate alındığında, yalnızca "ilk kez kurulacak istasyonlar" bakımından ve "istasyona özgü yatırımın dağıtıcı tarafından üstlenildiği" hâllerle sınırlı kalmak kaydıyla 5 yılı aşan süreler bakımından muafiyet tanınması hâlinde, ortaya çıkacak kümülatif etki pazarın mevcut rakiplere veya yeni girişlere kapanmasına neden olmayacağından, Kanun'un 5. maddesinin (c) bendindeki şarta aykırılık

T.C.
DANIŞTAY
ONÜÇÜNCÜ DAİRE
Esas No : 2011/688
Karar No : 2015/1456

oluşturmayacağı; Türkiye Akaryakıt Bayileri Petrol ve Gaz Şirketleri İşveren Sendikası tarafından yapılan "Akaryakıt sektöründe geçmişten günümüze yatırımlar" konulu araştırmada da belirtildiği üzere, dağıtım şirketlerinin en az 3. en çok 6. yılında yatırımlarını amorti edecekleri, istasyonun kurulu bulunduğu yere göre başvuruda ifade edilen sürenin daha da kısalabileceği diğer taraftan, Avrupa Komisyonu'nun doğalgaz çevrim santralleri inşası gibi boyutu akaryakıt istasyonları ile karşılaştırılamayacak kadar büyük yatırımlarda bile 15 yıllık süreyi yeterli görüyor olması karşısında, başvuru konusu anlaşmalara bayinin 5. yılın sonunda, dağıtıcı tarafından üstlenilen ilişkiye özgü yatırım bedelinin kalan kısmını ödeyerek sözleşmeyi feshedebilmesi konusunda tarafların anlaşmaları hâlinde, on yıla kadar muafiyet tanınmasının Kanun'un 5. maddesinin (d) bendindeki şartı ihlal etmeyeceği dikkate alındığında bu şekildeki anlaşmalara bireysel muafiyet verilmesinde hukuka aykırılık olmadığı değerlendirilmiştir.

Bununla beraber, uyuşmazlık davacı şirkete verilen bireysel muafiyetin hangi tarihten itibaren başlayacağından kaynaklandığından, bu hususun incelenmesi gereklidir.

4054 sayılı Kanun'un 4. maddesinde yer alan "anlaşma" kavramından, tarafların birbirini rekabet etmeme konusunda bağlı hissettikleri her türlü uzlaşma ya da uyuşma anlaşılmaktadır. Bu itibarla, rekabet hukukunun konusunu, kişilerin kendilerini bağlı hissettikleri ve özgür iradeleri ile karar alamamalarına neden olan anlaşmalar oluşturmaktadır. Bu nedenle, 4054 sayılı Kanun'un uygulanabilmesi için anlaşmanın ifa edilmesine ya da lisans ve benzeri koşulların oluşmasına gerek bulunmamaktadır. Dolayısıyla, rekabet etmeme konusunda yapılan ilk anlaşma ile konu 4054 sayılı Kanun'un alanına girmekte ve rekabet etmeme yasağı ya da anlaşmaya tanınan muafiyet gündeme gelmektedir.

Dairemizin 28.06.2010 tarih ve E:2009/3044, K:2010/5458 sayılı ve 13.05.2008 tarih ve E:2006/1604, K:2008/4196 sayılı kararlarında da belirtildiği üzere, akaryakıt sektöründe yer alan dikey anlaşmaların rekabet hukuku çerçevesinde sorunlu hâle gelmesindeki en önemli sebebin, uzun süreli dikey anlaşmalar ve bu sürelerle ilişkin mülk sahibi bayiden alınan kira/intifa haklarından kaynaklandığı görülmüş ve anılan kararlarımızla, kira sözleşmeleri ve intifa haklarının devam eden bayilik ilişkilerini etkileyip, sektörde kapama etkisi oluşturabileceği tespit edilmiştir. Bununla beraber, dikey ilişkinin başlangıcının bu kararlarımızdan farklı olarak değerlendirilmesi zorunludur. Zira, henüz bayilik ilişkisi bulunmamasına karşın, salt kira sözleşmesinin imzalanmış olması veya intifa hakkının tesis edilmesinin (kurulmamış bir dikey ilişkide rekabet etmeme yasağı olamayacağından) muafiyetin başlangıç tarihine esas alınması mümkün değildir.

Bu noktada, uyuşmazlığa konu anlaşmalar incelendiğinde; 6098 sayılı Türk Borçlar Kanunu'nun 299. maddesinde, kiraya verenin bir şeyin kullanılmasını veya kullanmayla birlikte ondan yararlanılmasını kiracıya bırakmayı, kiracının da buna karşılık kararlaştırılan kira bedelini ödemeyi üstlendiği sözleşme olarak tanımlanan kira sözleşmelerinin Lukoil/Akpet ile muhtelif bayiler arasında imzalandığı ya da 4721 sayılı Türk Medeni Kanunu'nun 794. maddesinde, taşınır, taşınmazlar, haklar veya bir malvarlığı üzerinde kurulabilen ve aksine

T.C.
DANIŞTAY
ONÜÇÜNCÜ DAİRE
Esas No : 2011/688
Karar No : 2015/1456

düzenleme olmadıkça, sahibine, konusu üzerinde tam yararlanma yetkisi sağlayan hak olarak tanımlanan intifa haklarının Lukoil/Akpet lehine muhtelif bayiler tarafından tesis edildiği; bunun yanında, Lukoil/Akpet, istasyon üzerindeki bayilik ilişkisinin yine taşınmazın malikleri ile kurulduğu ve bu bayilik sözleşmeleri ile bayilerin anılan istasyonda Lukoil/Akpet'in ürünleri dışında başka bir dağıtıcının ürünlerini satmamayı taahhüt ettikleri görülmektedir.

Bu itibarla, rekabet etmeme yükümlülüğünün ortaya çıktığı ilk anlaşmanın gerçekleştiği andan itibaren (yani bayilik sözleşmesinin imzalandığı) muafiyetin başlatılması gerekirken; davalı idare tarafından ilk anlaşmanın bayilik ya da kira/intifa ilişkisinden hangisi olduğu araştırılmaksızın tüm ilişkilerde ilk imza tarihi esas alınarak muafiyetin başlatılmasına ilişkin dava konusu Kurul kararında hukuka uygunluk bulunmamaktadır.

Yine, davalı idare tarafından, ilk anlaşmanın kira/intifa olması durumunda, kira/intifa ile birlikte taşınmazın malikinin, Lukoil'e bayilik taahhüdünde bulunarak kira/intifanın yanında dikey ilişkinin kurulup kurulmadığının da araştırılması gerekmektedir.

Bununla beraber, rekabet hukukunun konusunu, kişilerin kendilerini bağlı hissettikleri ve özgür iradeleri ile karar alamamalarına neden olan anlaşmalar oluşturması nedeniyle, davacının istasyonun faaliyete geçtiği tarihten itibaren muafiyet tanınması gerektiğine ilişkin iddiasına itibar edilmemiştir.

Açıklanan nedenlerle; dava konusu Rekabet Kurulu'nun 26.08.2010 tarih ve 10-56/1077-406 sayılı kararının 18.09.2005 tarihinden sonra açılan ve yatırım maliyeti Lukoil tarafından karşılanan 74 ayrı istasyon için imzalanan dikey anlaşmalara ilişkin kısmının İPTALİNE, ayrıntısı aşağıda gösterilen toplam 255,60-TL yargılama gideri ile Avukatlık Asgari Ücret Tarifesi uyarınca belirlenen 3.000-TL vekâlet ücretinin davalı idareden alınarak davacı şirketlere verilmesine, posta giderleri avansından artan tutarın kararın kesinleşmesinden sonra istemi hâlinde davacı şirketlere iadesine, bu kararın tebliğ tarihini izleyen 30 (otuz) gün içerisinde Danıştay İdari Dava Daireleri Kurulu'na temyiz yolu açık olmak üzere, 14.04.2015 tarihinde oybirliğiyle karar verildi.

Başkan	Üye	Üye	Üye	Üye
Nevzat	Ahmet	Nizamettin	Dr. Hasan	Hasan
ÖZGÜR	EĞERCI	KALAMAN	GÜL	ŞAHİN

Yargılama Giderleri :
Toplam Harç : 149,60-TL
Posta Gideri : 106,00-TL
Toplam : 255,60-TL